



ការការពារត្រូវរបស់យើងតាមអ៊ីនធឺណែតគឺជាកិច្ចការមួយស្ថិតក្នុងដួងចិត្តរបស់យើងទាំងអស់ជានិច្ចខណៈដែលបច្ចេកទេសវិទ្យាក្នុងពិភពលោកមានការប្រែប្រួលមិនចេះចប់។

ឥឡូវនេះវាមិនត្រឹមតែអ៊ីនធឺណែតប៉ុណ្ណោះទេ។ ព័ត៌មានភ្លាមៗ និងការទាក់ទងគ្នាស្ថិតនៅចុងម្រាមដៃរបស់យើង ដោយការប្រើទូរស័ព្ទដៃ និងឧបករណ៍ប្រើដៃដទៃទៀត។ វាស្ទើរតែមិនគួរជឿបានឡើយថា តើវាលឿនយ៉ាងណាទូរស័ព្ទដៃ ទូរសារ ការផ្ញើសារភ្លាមៗ និង ឥឡូវនេះមានទាំង“ថ្លិត”ផងដែរនោះ បានក្លាយជាវិធីទូទៅនៃការទាក់ទងគ្នាទៅហើយ។ ខណៈដែលបច្ចេកទេសវិទ្យា និងពិសេសបច្ចេកវិទ្យា យើងត្រូវបង្កើតវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗ ដើម្បីធានាថា បុគ្គលិករបស់យើងប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទ បច្ចេកទេសទាំងនេះដោយមានភាពទទួលខុសត្រូវ និងមានសុវត្ថិភាព។

**ការណែនាំដើម្បីសុវត្ថិភាព**

- ◆ បើសិនលោក-អ្នកជឿថាត្រូវរបស់លោក-អ្នកត្រូវការទូរស័ព្ទដៃមួយ លោក-អ្នកគួរតែកុំឱ្យមានប្រដាប់ចម្រូប ឬចតវីដេអូ ឬក៏លទ្ធភាពធ្វើឬទទួលរូបឱ្យសោះ។
- ◆ ធ្វើឱ្យមានការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណែតជាសកម្មភាពត្រូវសារ។ លែងកាត់កុំព្យូទ័រ តូចឬធំ ក្នុងបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវរួម ឬក៏កន្លែងណាដែលបើកចំហរជាជាងក្នុងបន្ទប់គេងរបស់តួនលោក-អ្នក។
- ◆ ធ្វើឱ្យតួនលោក-អ្នកដឹងថា ពួកគេអាចពិភាក្សាជាមួយលោក-អ្នកពីរឿងអ្វីៗដែលពួកគេបានជួបប្រទះតាមអ៊ីនធឺណែត ដែលធ្វើឱ្យពួកគេមិនសូវស្រួលក្នុងចិត្ត។ ចូរចាំថា របៀបដែលលោក-អ្នកនិយាយនឹងជាហេតុផលថា តើពួកគេមានការជឿទុកចិត្តលើលោក-អ្នកឬអត់ទៅថ្ងៃក្រោយ។
- ◆ តាមសង្កេតមើលសកម្មភាពត្រូវរបស់លោក-អ្នកក្នុងអ៊ីនធឺណែត និងការប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទដៃ ឱ្យដូចដែលលោក-អ្នកដាក់កំរិតឱ្យពួកគេមើលតាមទូរទស្សន៍ ដូចសៀវភៅដែលពួកគេមាន និងភាពយន្តគេទស្សនា។
- ◆ ប្រាប់តួនលោក-អ្នកកុំផ្តល់ព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួន ឬធ្វើយតបទៅគេវិញនៅពេលមានអ្នកណាម្នាក់ចង់ឱ្យរបស់របរដែលពួកគេដោយមិនចង់បានអ្វីវិញ ដូចជាក្រឡឹងកុំព្យូទ័រ ឬក៏អំណោយផ្សេងៗ។
- ◆ ពួកតួនលោក-អ្នកថា មនុស្សដែលពួកគេជជែកជាមួយ នៅជាមនុស្សថ្មីមួយដែល ពីព្រោះលោក-អ្នកមិនអាចឃើញ ឬឮអ្នកទាំងនោះបាន។ វាជាការងាយណាស់សំរាប់មនុស្សចាស់បង្អស់ធ្វើជាតួនក្មេង។ មិត្តភក្តិ តាមអ៊ីនធឺណែតក៏នៅជាមនុស្សថ្មីមួយដែល។
- ◆ រកមើលគេហទំព័រណាដែលមានព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងក្រឡឹងកុំព្យូទ័រ ដែលមាតាបិតាអាចតាមសង្កេតមើលតួនលោក។

*Steven Lemaire*

**ពាក្យណែនាំដើម្បីការពារកូនរបស់លោក - អ្នក ឱ្យមានសុវត្ថិភាព**

**អ្វីដែលលោក - អ្នកត្រូវដឹង**

**ឧបករណ៍រារាំង:** គ្រឿងកុំព្យូទ័រដែលច្រោះពាក្យក្នុងអ៊ីនធឺណែត និងរារាំងមិនឱ្យលោក-អ្នកចូលគេហទំព័រអ្នកជ្រើសរើស។

**ក្តារបិទប្រកាស:** កន្លែងដែលអ្នកប្រើប្រាស់អាចផ្សាយដំណឹង។ ភាគច្រើនអ្នកមានអាចទាក់ទងទៅអ្នកប្រកាសបានតាមអ៊ីមែល។

**ខាត:** ជាកន្លែងមួយនៅក្នុងគ្រឿងកុំព្យូទ័រដែលប្រដាប់ស្រាវទាញយកព័ត៌មានដូចជា **Internet Explorer** រឺ **Mozilla Firefox** ផ្ទុកព័ត៌មានពីការចូលទៅមើលគេហទំព័រថ្មីកន្លងទៅថ្មី។ ដែលធ្វើឱ្យវាមានល្បឿនលឿនពេលចូលទៅម្តងទៀត។

**ជជែក:** គឺជាទម្រង់មួយដែលសេវាកម្មជាច្រើនតាមអ៊ីនធឺណែត ឬក៏គេហទំព័របានផ្តល់ជូន ដើម្បីឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់បាន“ជជែក”ដោយការសរសេរដែលមានអក្សរចេញមកភ្លាមៗ ពីមនុស្សដែលពួកគេកំពុងទាក់ទងជាមួយនៅលើកញ្ចក់។ កម្មវិធីជជែកជាច្រើនអាចអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកប្រើប្រាស់ដោះដូររូបថត វីដេអូ ឬក៏សម្លេងបាន។

**បាក់វិទិត**

- ◆ ដាក់កំរិតសំរាប់តួនលោក-អ្នកពេលប្រើអ៊ីនធឺណែត និងទូរស័ព្ទដៃ។
- ◆ ធ្វើការជាមួយតួនលោក-អ្នកដើម្បីសំរេចថា អ្វីសមរម្យបំផុតសមរម្យ។
- ◆ បង្កើតឱ្យមានកំរិតក្នុងការប្រើអ៊ីនធឺណែតផ្ទាល់ខ្លួនសំរាប់ត្រូវសារ។ ត្រូវចាំថាមានសេវាកម្មជាច្រើនផ្តល់អ៊ីមែលដោយមិនគិតថ្លៃ ដូច្នេះអ៊ីមែលប្រចាំត្រូវសារ របស់លោក-អ្នកមិនគួរតែសំរាប់តួនលោកប៉ុណ្ណោះទេ។
- ◆ ប្រាប់តួនលោក-អ្នកកុំឱ្យធ្វើយតបសារណាដែលគំរាមគំហែង ឬក៏អាសអាភាស ហើយដាច់ខាតកុំចុចទៅគេហដ្ឋានបន្តទៀតនៅក្នុងអ៊ីមែល ឬក៏ទទួលឯកសារភ្ជាប់មកជាមួយក្នុងកុំព្យូទ័រពីអ្នកដែលមិនស្គាល់។

**អ្វីដែលលោក-អ្នក និងកូនត្រូវ កុំ ធ្វើ**

- ◆ កុំអនុញ្ញាត ឱ្យតួនលោក-អ្នកណាត់ជួបជាមួយអ្នកដែលគេជួបតាមអ៊ីនធឺណែតដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីលោក-អ្នក។ បើសិនជាការណាត់ជួបត្រូវរៀបចំរួចហើយ ត្រូវឱ្យគេជួបនៅទីសាធារណៈ ហើយទៅជាមួយតួនលោក-អ្នក។
- ◆ កុំឱ្យព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងតួនលោក-អ្នក ដូចជាឈ្មោះពេញ អាស័យដ្ឋានផ្ទះ ឈ្មោះសាលា លេខទូរស័ព្ទ អាយុ ឬព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួនដទៃទៀត។ ហើយក៏កុំប្រើឈ្មោះកូន ឬអ៊ីមែលនៅទីសាធារណៈ ឬក៏កន្លែងផ្ទុកឯកសារផ្សេងៗ។
- ◆ កុំបិទបិទបិទតួនលោក-អ្នកនៅតាមកន្លែងពិភាក្សាសាធារណៈ ដែលសាធារណៈជនមានសិទ្ធិចូលទៅបាន។

**អ្វីដែលលោក-អ្នក អាច ធ្វើ**

- ◆ សួរអ្នកផ្តល់សេវាកម្មអ៊ីនធឺណែត (ISP) ឱ្យលោក-អ្នក ពីគោលការណ៍ឯកជនរបស់គេ ហើយតើគេមានសេវាកម្មច្រោះសំរាប់ត្រូវសារដែលមានតួនតូចៗ ដែរឬអត់។ បើមិនមាន រកមើលប្រដាប់ច្រោះនោះដែលលោក-អ្នកអាចទិញដោយតម្លៃថោកល្មម។
- ◆ មើលកន្លែងផ្ទុកព័ត៌មានក្នុងកុំព្យូទ័រ និងប្រវត្តិរបស់វា ឱ្យដឹងថាកន្លែងណាខ្លះតួនលោក-អ្នកបានទៅ។ បើសិនជាតួនលោក-អ្នកសំអាតកន្លែងផ្ទុកព័ត៌មានញឹកញាប់ សួរនាំមើលតើមានហេតុអ្វី។
- ◆ បើសិនជាលោក-អ្នកបានដឹងពីការទាក់ទង ឬការប្រើប្រាស់រូបអាសអាភាសពេលប្រើអ៊ីនធឺណែត ចូរទាក់ទងប្តីលីសជាបន្ទាន់ ទាក់ទងទៅការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញាធរកំចាត់បំបាត់មីដ្តលសេក្ស ឬក៏រាយការណ៍ទៅបណ្តាញឱ្យដំណឹងនៃមជ្ឈមណ្ឌលជាតិសំរាប់កុមារបាត់ខ្លួននិងត្រូវគេកេងយកផលប្រយោជន៍ នៅ [www.missingkids.com/cybertip](http://www.missingkids.com/cybertip) ក៏ (800) 843-5678 ។

**អ៊ីមែល:** ជាសារដែលគេវាយជាអក្សរហើយធ្វើតាមកុំព្យូទ័រទៅបុគ្គលឬក្រុមមនុស្ស។ អ្នកប្រើប្រាស់អាចភ្ជាប់ឯកសារដែលមានរូបភាព សម្លេង និងវីដេអូបាន។ **គ្រឿងឧបករណ៍សំរាប់ច្រោះ:** គឺជាគ្រឿងកុំព្យូទ័រអ៊ីនធឺណែតដែលជ្រើសរើស ហើយវិភាគពាក្យឬ ភាសា។ គ្រឿងខ្លះអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកប្រើរារាំងការចូលបាន។

**IM ឬក៏សារភ្លាមៗ:** សារភ្លាមៗ គឺជាពាក្យដែលគេប្រើពេល “ជជែក”តាមកុំព្យូទ័រ។ ប្រក្រាមជាច្រើនមាន “បញ្ជីភ្លើ” ដែលអ្នកប្រើអាចមើលឃើញអ្នកម្នាក់ទៀត បើសិនជាអ្នកនោះប្រើកុំព្យូទ័រ និងមានពេលជជែក។

**បិទផ្សាយ:** ធ្វើសារទៅកន្លែងដែលក្រុមមនុស្ស ឬសាធារណៈ ពិភាក្សាគ្នា។



**ក្របខ័ណ្ឌច្រកច្រកនិងសញ្ញាព្រមាន**

- ◆ តួនលោក-អ្នកប្រឡាក់បិទកុំព្យូទ័រ ឬក៏ប្តូរកញ្ចក់ពេលអ្នកដើរចូលក្នុងបន្ទប់
- ◆ តួនលោក-អ្នកទទួលសំបុត្រ ឬទូរស័ព្ទពីអ្នកដែលអ្នកមិនស្គាល់
- ◆ តួនលោក-អ្នកចូលទៅគេហទំព័រដែលមានព័ត៌មានទាក់ទងការធ្វើគ្រាប់ផ្ទុះ អាវុធ ថ្នាំ ឬក៏សកម្មភាពខុសច្បាប់ផ្សេងៗ។

